

PROBLEMS OF FOREIGN STUDENTS OF TURKIC ORIGIN AND SOLUTION PROPOSALS¹

İlknur ÖZPINAR

Yrd. Doç. Dr., Ömer Halisdemir Üniversitesi, ilknurozpinar@gmail.com

Arzu AYDOĞAN YENMEZ

Yrd. Doç. Dr., Ömer Halisdemir Üniversitesi, aydogan.arzu@gmail.com

Seher MANDACI ŞAHİN

Doç. Dr., Ömer Halisdemir Üniversitesi, sehermandacisahin@gmail.com

Received: 14.03.2017

Accepted: 18.06.2017

ABSTRACT

Especially in recent years, it is began to seen that Turkey become to a more effective position in the field of economic, social and cultural field in the World and our country is among the priority countries in which students from different countries want to study where it is particularly relevant in terms of history and culture. However, reading in a foreign country undoubtedly brings with it some difficulties. In order for the students to benefit from the educational opportunities in Turkey at the highest level, studies should be carried out to identify and eliminate the problems they have experienced. In this direction, this study aims to examine the reasons for students' preferring Turkey and to determine the difficulties encountered that Turkish native foreign students who come to education faculties for higher education. The research, which was carried out by adopting qualitative research approach, was carried out with 18 students studying at Ömer Halisdemir University Faculty of Education. The research data were collected by a questionnaire form and semi-structured interviews. At the end of the research, it has been revealed that most of the students were satisfied with the program and they make their living by working. The main reasons to prefer Turkey for higher education are; more qualified education, liking and curiosity of Turkey, the possibility of having a good job and cultural similarities. It is also obtained from this study that economic problems are the most common problems faced by many students. In this direction, it is suggested to increase the scholarship opportunities for students who want to study with their own possibilities.

Keywords: International education, Turkey, education faculty, foreign students of Turkic origin.

¹ Bu çalışmanın bir kısmı IV. Uluslararası Türk Dünyası Araştırmaları Sempozyumu'nda (26-28 Nisan 2017) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

TÜRK SOYLU YABANCI UYRUKLU ÖĞRENCİLERİN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ÖZ

Özellikle son yıllarda Türkiye'nin; ekonomik, sosyal ve kültürel alanda dünyada daha etkili bir konuma gelmesinin eğitim alanında da yansımaları görülmeye başlamış ve ülkemiz özellikle tarihi ve kültürel anlamda ilişkili olduğu ülke öğrencilerinin eğitim görmek istediği öncelikli ülkeler arasında yer almıştır. Ancak yabancı bir ülkede okumak hiç kuşkusuz bazı zorlukları beraberinde getirmektedir. Öğrencilerin Türkiye'deki eğitim-öğretim olanaklarından en üst düzeyde faydalanabilmeleri, yaşadıkları sorunların belirlenip ortadan kaldırılması yönündeki çabalara bağlıdır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı eğitim fakültelerine yükseköğrenim amacıyla gelen Türk soylu yabancı uyruklu öğrencilerin yükseköğrenim için Türkiye'yi tercih etme sebepleri, karşılaştıkları zorluklar ve çözüm önerilerini incelemektir. Nitel araştırma yaklaşımı benimsenerek gerçekleştirilen araştırma, Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 18 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma verileri yazılı görüş formu ve yarı-yapılandırılmış görüşmeler ile toplanmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin çoğunun öğrenim gördükleri programdan memnun oldukları ve geçimlerini çalışarak sağladıkları; öğrencilerin yükseköğrenim için Türkiye'yi tercih etme sebeplerinin başında daha nitelikli eğitim alma, Türkiye'yi sevmek ve merak etme, meslek edinme olasılığını artırma ile kültür farkının olmamasının geldiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca birçok öğrencinin yaşadığı sorunların başında ekonomik sorunların yer aldığı da bu çalışmadan elde edilen sonuçlardandır. Bu doğrultuda, kendi olanakları ile okumak isteyen öğrencilere yönelik burs imkânlarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası eğitim, Türkiye, eğitim fakültesi, Türk soylu yabancı uyruklu öğrenciler.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

With certain reflections of how Turkey has come to an effective position in specific areas in the world also being observed in the field of education, Turkey has become a center of attraction in higher education (Ergin and Türk, 2010). International students provide means both for yielding income and adding diversity to the student community (Krishnan and Vrcelj, 2009). Furthermore, it is required due to the presence of international students in a campus that diversity and quality of the education is enhanced and intercultural communication is improved (Gültekin, 2015).

It is thought that and factors such as language of education, quality of universities and programs, learning fees, job opportunities in the country of education and geographical, commercial, cultural and historical connections with that country play an important role in the increasing attraction of countries and increasing number of international students (Ministry of Development, 2014; Levent and Karaevli, 2013; Varghesese, 2008). Demand for education is caused generally by receiving a quality education to have a fine occupation and expectations of graduates to scale up their economic and social status, especially in higher education (Krishnan and Vrcelj, 2009; Mazzarol and Soutar, 2002; West, Dimitropoulos, Hind and Wilkes, 2000).

Students coming to Turkey from several countries for education encounter certain sociocultural and educational problems as well as problems such as living in a different country, longing for family, sheltering, disharmony in friendships, and cultural differences (Özçetin, 2013). For students who came from different countries to get higher education, living in different cultures, not being able to speak proper Turkish, a different educational system, and economic problems make their orientation with the university and environment difficult and this reflects on their academic achievements (Allaberdiyev, 2007; Özçetin, 2013).

Problems experienced by students who came for higher education complicate their orientation with the university and environment in which they receive education and have an impact on their academic achievements. Students utilizing the educational-instructional opportunities in Turkey on top level depend on the efforts of identifying and eliminating the difficulties they have (Allaberdiyev, 2007; Gültekin, 2015). Therefore, this study aims at identifying the reason why foreign students of Turkic origin who study at Ömer Halisdemir University, Faculty of Education preferred Turkey, the difficulties they experience and the proposals of solutions to their problems.

Method

The participants of the study, which utilized the phenomenology method as a qualitative research design, are 2 Afghan, 4 Azeri, 2 Kyrgyz, 3 Pakistani and 7 Turkmen students (18 in total) who came to Turkey from abroad for studying at Ömer Halisdemir University, Faculty of Education. The data of the research were collected with written interview sheets and in semi-structured interviews.

Results and Discussion

Primary results obtained in this research which aimed at identifying the reasons why foreign students of Turkic origin who are studying at the faculty of education preferred Turkey, the difficulties they experience and solution proposals include that most of the students work to earn their keep, reside at home and the idea that they came to Turkey for higher education, except one student, came from their families, friends or themselves. When looking into whether the students are happy with being in Turkey, it was found that all of them are happy with being here and want to continue staying in Turkey. Additionally, it was revealed that there are students who do not happy with the program they are studying in. As for participants' future plans after graduation, most of them wants to go back to their country because they think their countries need them.

Especially in higher education, demand for abroad education traditionally aims at increasing the economic and social status after having graduated (Krishnan and Vrcelj, 2009; Mazzarol and Soutar, 2002). Primary reasons why the students preferred Turkey for higher education include receiving more quality education, loving the country in which they want to receive education, being curious, and no cultural difference. For younger individuals, choice of occupation is an important subject that may affect both their own and their families' future. Individuals complete their educations during youth and thoughts about finding a job, planning a career,

etc. develop during this period. Therefore, employment is known as a problem which is encountered rather by youngsters (Şenol, Dinç and Kala, 2014). Another factor often emphasized in this study is improving the possibility of acquiring an occupation.

Studying in a foreign country undoubtedly brings along many problems (Dorozhkin and Mazitova, 2008; Kesten, Kiroğlu and Elma, 2010). Most of the students in this study highlighted that the main problem they have is economic troubles. Other problems include content of lessons, educational system, linguistic incompetence, not understanding the lesson, communication with classmates, harmony, cultural differences, sheltering, not getting accustomed to the food, and unfair assessment system.

One of the primary problems that students encounter in the school setting is that they do not master Turkish on a sufficient level. No matter how fluent students can speak Turkish in daily life, they have great troubles with written language. They especially cannot master the academic language sufficiently and cannot communicate what they know on a sufficient level (Allaberdiyev, 2007). When examining the problems in this study, the difficulties experienced in linguistic incompetence, understanding the lesson, content of lessons, and educational system are interrelated. Indeed, some of the students reported that they have trouble with writing and reading comprehension the most, therefore having problems in understanding the lessons and taking the tests.

Upon the identification of the difficulties, the students were asked to propose solutions to them. The most emphasized proposal was increasing the scholarship opportunities. The students have demands for the following issues: associates treating foreign students more attentively, providing support for language, implementing the assessment system differently, providing job opportunities, finding the alternatives to certain mandatory history lessons and providing the students with elective courses, extending the duration of tests for them and briefing the foreign students to prevent some problems that may be caused by communication with their friends or prejudice.

Conclusion

Based on the research results, it can be said that Turkey is a country preferred by foreign students. Hence, the quality of education should be enhanced in consideration of the difficulties encountered by the students and their solution proposals so this advantage can be made use of.

GİRİŞ

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) 1990'lı yıllarda dağılmasının ardından ortaya çıkan yeni süreçle birlikte, pek çok ülke, bu coğrafyada bağımsızlığını kazanan ülkelere yönelik politikalarını gözden geçirerek yeni politikalar ortaya koymuşlardır. Türkiye'de de, yeni dönemde, Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarına yönelik yeni politikalar belirlenmiş ve bu doğrultuda ekonomik, siyasal ve kültürel işbirliğinin yanı sıra eğitim alanında da işbirliğini geliştirmeye yönelik stratejik girişimler başlatılmıştır (Allaberdiyev, 2007; Bayraktaroğlu ve Mustafayeva, 2010; Çöllü ve Öztürk, 2010; Kavak ve Baskan, 2001). Eğitim alanındaki ilişkiler kapsamında, Orta Asya, Kafkaslar, Ortadoğu ve Balkanlar gibi coğrafyalarda yaşayan Türkler için, Türkçe öğretim merkezleri ve okullar açılmakta; Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Toplulukları ile öğrenci değişimi ve ortak eğitim yatırımları teşvik edilmesi ve bu sayede Türkiye'nin bu ülkelerle olan tarihsel ve kültürel bağlarının güçlendirilmesi amacıyla Türkiye'ye yükseköğrenim görmek için öğrenciler getirilmektedir (Ergin ve Türk, 2010; Özdemir ve Can, 2017). Bu şekilde dünyadaki gelişim ve değişimlere ayak uydurabilmek için çağın gerektirdiği niteliklere uygun bireyler yetiştirmek ve eğitimini tamamladıktan sonra kendi ülkelerinin kalkınmasında öncülük yapacak ve gelecek nesillere yol gösterecek öğrencilerin yetiştirilmesi beklenilmektedir (Allaberdiyev, 2007).

Ülkemizin çeşitli alanlarda dünyada daha etkili bir konuma gelmesinin eğitim alanında da birtakım yansımaları görülmeye başlamasıyla birlikte Türkiye, yükseköğretimde bir cazibe merkezi halini almıştır (Ergin ve Türk, 2010). Uluslararası öğrenciler hem gelir elde etmek için hem de öğrenci topluluğuna çeşitlilik katmak için bir araçtır (Krishnan ve Vrcelj, 2009). Ayrıca, bir kampüste uluslararası öğrencilerin bulunması nedeniyle, sunulan eğitimin çeşit ve niteliğini geliştirmesi ile kültürler arası iletişimin geliştirilmesi beklenir (Gültekin, 2015).

Ülkelerin çekiciliğinin ve uluslararası öğrenci sayısının artmasında; eğitim dili, üniversitelerin ve programların kalitesi, öğrenim ücretleri, öğrenim görülen ülkedeki iş fırsatları ile o ülkeyle olan coğrafi, ticari, kültürel ve tarihi bağlantılar gibi faktörlerin önemli rol oynadığı düşünülmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2014: 38; Levent ve Karaevli, 2013; Varghesese, 2008). Eğitim talebi, özellikle yükseköğretimde, genellikle nitelikli bir eğitim alarak iyi bir meslek sahibi olma, mezunların ekonomik ve sosyal statüsünü yükseltme beklentilerinden kaynaklanmaktadır (Krishnan ve Vrcelj, 2009; Mazzarol ve Soutar, 2002; West ve diğerleri, 2000). Varghese (2008) öğrencilerin farklı ülkelerde eğitim almak istemelerinin; eğitim maliyeti, ideolojik yakınlık, dil yeterliliği, ev sahibi ülkedeki kurumların algılanan akademik üstünlüğü, yabancı dil ve kültür edinimi, istihdam olanakları, menşee ülkelerdeki gelir düzeyinin artırılması ve kolay vize işlemleri gibi gerekçeleri olduğunu belirtmektedir.

Öğrenim görmek amacıyla çeşitli ülkelerden Türkiye'ye gelen öğrenciler, birtakım sosyo-kültürel ve eğitim sorunlarıyla karşı karşıya kalmalarının yanı sıra farklı bir ülkede yaşamak, aile özlemi, barınma, arkadaşlık ilişkilerinde uyumsuzluk, kültür farklılıkları gibi sorunlarla da karşılaşmaktadırlar (Özçetin, 2013). Farklı ülkelerden yükseköğrenim görme gerekçesiyle gelen öğrenciler için farklı kültürde yaşama, Türkçeyi yeterli konuşamama, farklı bir eğitim sistemi, ekonomik problemler onların üniversite ile çevreye uyumlarını zorlaştırmakta ve ilgili durum akademik başarılarına da yansımaktadır (Allaberdiyev, 2007; Özçetin, 2013).

Yükseköğrenim için gelen yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunlar, onların öğrenim gördükleri üniversiteye ve çevrelerine uyumlarını zorlaştırmakta olup akademik başarılarını etkilemektedir. Öğrencilerin Türkiye’deki eğitim-öğretim olanaklarından en üst düzeyde faydalanabilmeleri, yaşadıkları sorunların belirlenip ortadan kaldırılması yönündeki çabalara bağlıdır (Allaberdiyev, 2007; Gültekin, 2015). İlgili alanda yapılacak çalışmalar öğrencilerin hangi konularda ne tür sorunlar yaşadığının ortaya konularak öğrencilerin daha nitelikli eğitim olanaklarına sahip olmalarını sağlayacaktır. Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde eğitim fakültelerinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili olarak sınırlı sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Belirlenen tespitler doğrultusunda bu çalışma Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan Türk soylu yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’yi tercih etme sebeplerini, yaşadıkları zorlukları ve çözüm önerilerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Nitel yaklaşım kapsamında gerçekleştirilen çalışmada mevcut durumu bütüncül bir yaklaşımla açıklamak amaçlanmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim kullanılmıştır. Olgubilim araştırmalarında önemli olan bireylerin kendi bakış açılarından bir olguyu nasıl anlamlandırdıklarını anlamak olduğundan, bireylerin kendi bakış açılarını ve deneyimlerini anlayabilmek amacıyla katılımcının iç dünyalarına girmek amaçlanmalıdır. Diğer bir deyişle olgubilim araştırmalarının amacı, bireylere iç dünyalarına yönelik bir bakış açısı kazandırmak ve dolayısıyla onların yaşanmış deneyimleriyle oluşturdukları bireysel anlamları ortaya koymaktır (Johnson ve Christensen, 2004: 46; Patton, 2002: 104).

Katılımcılar

Çalışmanın katılımcılarını Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesine yurt dışından öğrenim amaçlı gelen 2 Afgan, 4 Azeri, 2 Kırgız, 3 Pakistanlı ve 7 Türkmen olmak üzere 18 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin isimleri çalışma etiği gereği gizli tutulmuş ve öğrenciler “Ö1, Ö2, Ö3, ... , Ö18” şeklinde kodlanmıştır. Çalışma grubundaki öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

	Özellik	N
Cinsiyet	Kadın	7
	Erkek	11
Yaş	18-20	9
	21-23	7
	24 ve üstü	2
Öğrenim Görülen Program	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	3
	Fen Bilgisi Öğretmenliği	2
	İlköğretim Matematik Öğretmenliği	4
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	2
	Sınıf Öğretmenliği	2
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	4
	Türkçe Öğretmenliği	1
Sınıf Düzeyi	1	3

2	4
3	5
4	6

Tablo 1’de görüldüğü üzere katılımcıların 11’i erkek, 7’si kadın olup; 3’ü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Programında, 2’si Fen Bilgisi Öğretmenliği Programında, 4’ü İlköğretim Matematik Öğretmenliği Programına, 2’si Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programına, 2’si Sınıf Öğretmenliği Programına, 4’ü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programına ve 1’i de Türkçe Öğretmenliği Programına kayıtlıdır. Bu öğrencilerin 3’ü birinci sınıf, 4’ü ikinci sınıf, 5’i üçüncü sınıf ve 6’sı da dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir.

Veri Toplama Araçları ve Veri Analizi

Olgubilim araştırmalarında veriler genellikle görüşmeler aracılığıyla toplanmaktadır. (Johnson ve Christensen, 2004: 363; Patton, 2002: 106; Yıldırım ve Şimşek, 2006: 74). Bu çalışmalarda bireylerin kendi deneyimlerinin yapısı ve anlamına ilişkin betimlemelerine yüz yüze mülakatlar aracılığıyla ulaşmanın yanı sıra, katılımcıların bu deneyimlerle ilgili yazmaları istenerek, yazılı alıntılar aracılığıyla da veriler toplanabilir (Johnson ve Christensen, 2004:367). Bu nedenle araştırmacının ilk verileri araştırmacılar tarafından öğrencilerin yazılı görüşlerini toplamak amacıyla geliştirilen yazılı görüş formu aracılığıyla toplanmıştır. Yazılı görüş formunda yer alan sorular hazırlanırken soruların; kolay anlaşılabilir, odaklı, açık uçlu, yönlendirmeden kaçınan sorular olmasına ve mantıklı bir biçimde düzenlenmesine dikkat edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006:128). Görüş formları hazırlanırken bir Türkçe eğitimi uzmanının görüşü alınmıştır. Görüş formları uygulandıktan sonra bazı öğrencilerden açık ve detaylı bilgi elde edilemediği ortaya çıkmış; dolayısıyla öğrencilerden daha detaylı bilgi almak amacıyla her bir öğrenciyle yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde öğrencilerin Türkçeyi anlamada ve konuşmada problem yaşamamaları amacıyla sorular mümkün olduğunca basit ve sade bir dilde yöneltilmeye çalışılmıştır. Ayrıca daha detaylı bilgi alınması ve kendilerini rahatça ifade edebilmeleri amacıyla öğrencilere yeterli zaman verilmiştir. Gerekli durumlarda birden fazla görüşmenin yapıldığı durumlar da söz konusu olmuştur. Bu şekilde görüşmelerden elde edilen verilerden çıkarılan sonuçları görüşülen öğrencilere onaylatma fırsatı da bulunmuş ve böylelikle de araştırmacının geçerliliği ve güvenilirliği artırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 125).

Olgubilim araştırmalarında veri analizi, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmayı amaçladığından, yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların sunulma çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile ortaya konur ve sık sık doğrudan alıntılara başvurulur. Ayrıca ortaya çıkan temalar çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2006:75). Bu çalışmada elde edilen nitel veriler yazılı dokümanların derinlemesine çalışılmasına yardımcı olan içerik analiz tekniğiyle (Frankel ve Wallen, 2000: 473), belli temalar altında gruplandırılarak çözümlenmiştir. İçerik analizi yoluyla veriler tanımlanmaya, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekler ortaya çıkarılmaya çalışılır. Bu doğrultuda birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmiştir (Frankel ve Wallen, 2000: 475; Johnson ve Christensen, 2004:367; Yıldırım ve Şimşek, 2006: 75). Öğrencilerin verdikleri cevaplar önce

araştırmacılar tarafından benzerlik ve farklılıklarına göre kategorik olarak sınıflandırılmış, oluşturulan kategoriler birlikte incelenerek benzer kategoriler netleştirilmiş, benzer olmayan kategoriler üzerine tartışılıp fikir birliğine varılarak ortak kodlar ve temalar oluşturulmuştur. Verilerin sunumunda frekanslar kullanılmış ve frekanslara göre yorumlar yapılmıştır.

BULGULAR

Bu başlık altında öncelikle öğrencilerin sosyo-ekonomik özelliklerine ilişkin bulgular, sonrasında da Türkiye’yi tercih etme sebepleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin sosyo-ekonomik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Özellikleri

	Özellik	Öğrenci Sayısı
Türkiye’de Kalış Süresi	1 yıldan daha az süre	4
	1 yıl	2
	2 yıl	3
	3 yıl	4
	4 yıl ve üstü	5
Gelir Kaynağı	Burs yetersiz olduğundan çalışma	1
	Çalışma	8
	Aileden	7
	Aileden gelen yetersiz olduğundan çalışma	2
Aylık Gelir Miktarı	400 TL altı	3
	400 TL-600 TL	10
	600 TL-800 TL	4
	800 TL-1000 TL	1
Öğrenimleri sırasında ikamet edilen yerler	Yurt	2
	Ev	16
Ülkesine gitme sıklığı	Her yıl	11
	İki yılda bir	6
	Aile ile birlikte	1
Türkiye’de yükseköğrenim yapma düşüncesi	Aile	6
	Arkadaş	5
	Kendi isteği	6
	Öğretmenleri	1

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye’de bir yıldan daha az süredir bulunan 4, bir yıl bulunan 2, iki yıl bulunan 3, üç yıl bulunan 4, dört yıl ve daha fazla süredir bulunan 5 öğrencinin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu aylık gelirlerinin 400 TL-600 TL arasında değiştiğini belirtmiş olup, geçimlerini çalışarak sağlamakta olduklarını vurgulamışlardır. Ayrıca tablodan 16 öğrencinin evde, 2 öğrencinin ise yurtda ikamet ettiği görülmekte olup; 11 öğrenci her yıl, 6 öğrenci iki yılda bir ailesini gördüğünü, 1 öğrenci ise ailesinin Türkiye’ye yerleştiğini dolayısıyla ailesi ile birlikte yaşadığını belirtmiştir. Ek olarak Türkiye’de yükseköğrenim yapma kararını almada altı öğrenci ailesinin, beş öğrenci arkadaşlarının, bir öğrenci öğretmenin etkili olduğunu belirtmiştir. Altı öğrenci ise bu kararı kendi başlarına aldıklarını ifade etmişlerdir. Türkiye’ye gelme kararını tek başına alan öğrencilerden biri konuya şunları söylemiştir:

"[...] Türkiye'de eğitimin çok iyi olduğunu biliyordum ve daha önce de arkadaşlarım burada okuyordu. O yüzden ben kendim Türkiye'de okumak istedim." (Ö1)

Öğrencilerin Türkiye'de bulunmaktan memnun olma durumları incelendiğinde bütün öğrencilerin memnun olduğu ve eğitimlerine Türkiye'de devam etmek istediklerini belirttikleri tespit edilmiştir. Öğrenciler gerekçe olarak; ülke vatandaşlarının cana yakın olmasını (Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö9 ve Ö13), eğitim sisteminin kendi ülkelerine göre daha nitelikli olmasını (Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö13, Ö14, Ö15 ve Ö18), kültürlerin benzemesini (Ö9), güzel bir ülke olmasından dolayı gezip görülecek çok yer olmasını (Ö4) göstermişlerdir. Öğrencilerin öğrenim gördükleri programdan memnun olma durumları incelendiğinde ise 12 öğrencinin memnun, 6 öğrencinin de kısmen memnun olduğu; memnun olmayan öğrencinin bulunmadığı görülmüştür.

Katılımcıların mezun olduktan sonraki geleceğe yönelik planları incelendiğinde on üç öğrencinin ülkesine geri dönmek istediği (Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17 ve Ö18), bir öğrencinin Türkiye'de çalışma fırsatı bulamazsa ülkesine dönme planının olduğu (Ö10), üç öğrencinin Türkiye'de çalışmak istediği (Ö1, Ö5 ve Ö9), bir öğrencinin ise Türkiye'de kalarak yüksek lisans yapmak istediği (Ö8) belirlenmiştir. Bu konudaki öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

"İlk planım okulumu başarılı bir şekilde bitirmek, okul bittikten sonra Afganistan'a dönüp ülkeme sadık bir şekilde hizmet edeceğim. Buradan topladığım bilgileri kendi ülkemde sunmak isterim. [...] Ve kesinlikle ne burada kalır, ne de başka ülkeye giderim. Direkt kendi ülkeme döneceğim." (Ö7)

"Burada da kalmak istiyorum. Çünkü burayı çok beğendim, imkânım olursa burada kalacağım. Yoksa kendi ülkeme gidip çalışacağım. [...]" (Ö9)

"Geleceğime yönelik planım KPSS'yi kazanamazsam kendi ülkeme döneceğim. Ailemle birlikte olmak istiyorum. Buradan aldığım eğitimi oradaki öğrencilere sunmak istiyorum." (Ö10)

Tablo 3. Yükseköğrenim için Türkiye'yi Tercih Etme Sebepleri

Kodlar	Öğrenci
Daha nitelikli eğitim alma	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18
Sevme ve merak	Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13, Ö15, Ö16
Meslek edinme olasılığını arttırma	Ö7, Ö10, Ö11, Ö13, Ö17, Ö18
Kültür farkının olmaması	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö13, Ö18
Kendilerinin Türk olması	Ö3, Ö7, Ö8, Ö18
Türkiye'de öğrenim gören arkadaşın ya da akrabanın tavsiyesi	Ö1, Ö3, Ö13
Zengin ve kaliteli eğitim kaynaklarının bulunması	Ö7, Ö12, Ö18
Nitelikli öğretim elemanlarının bulunuşu	Ö7, Ö8, Ö14
Orta Asya'daki ülkelerde diplomasının daha geçerli olması	Ö10
Kardeş ülke olması	Ö3
Öğretmenlerin yönlendirmesi	Ö8

Öğrencilerin yükseköğrenimleri için Türkiye'yi tercih etme sebepleri incelendiğinde en çok üzerinde durulan gerekçelerin; daha nitelikli eğitim alma, sevme ve merak, meslek edinme olasılığını arttırma ve kültür farkının olmaması olduğu Tablo 3'te görülmektedir. Bunların yanı sıra; öğrencilerin Türk olmalarının, Türkiye'de öğrenim gören arkadaşın ya da akrabasının tavsiye etmesi, zengin ve kaliteli eğitim kaynaklarının bulunması, nitelikli öğretim elemanlarının bulunması, Türkiye'nin kardeş ülke olması ve buldukları ülkelerdeki öğretmenlerinin yönlendirmesi de öğrencilerin Türkiye'ye gelme sebepleri arasındadır. Bazı öğrencilerin bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

"Ben Pakistan'dan geldim. Türkiye'de eğitimin çok iyi olduğunu biliyordum ve daha önce de arkadaşlarım burada okuyordu. O yüzden Türkiye'de okumak istedim." (Ö1)

"Azerbaycan'dan Türkiye'ye daha iyi eğitim almak için geldim. Azerbaycan'a bakıldığında eğitim seviyesi yüksek. Hem de kardeş ülke olduğu için Türkiye'de eğitim almak istedim. Sevdiğim bir ülke. Vatanım gibi hissediyorum. Sonuçta hepimiz Türk'üz. [...] Babamın amcasının oğlu lisans, yüksek lisans ve doktorayı Ankara'da bitirdi, Bize de yani ağabeyim ve bana da Türkiye'de öğrenim görmeyi tavsiye etti. Biz öyle babamızla ve annemizle kararlaştırdık ve öğrenim görmek için Türkiye'ye geldik." (Ö3)

"Afganistan'dan geldim. Okumak için Türkiye'yi seçmemin nedeni öncelikle kendimin de Türk olduğu için. Çünkü Afganistan Türkmenlerindenim, ikinci nedeni ise Türkiye'nin eğitimi ve hocaları çoğu ülkelere göre daha kaliteli, bu zamana kadar Türkiye'den mezun olanların hiçbirisi boşa değiller, hepsi iş sahibi oldular. Ben de bu yüzden Türkiye'yi tercih ettim." (Ö7)

Araştırmada öğrencilere günlük hayat ve Türkiye'deki eğitimlerine yönelik yaşadıkları zorluklara ilişkin yöneltilen soruya verdikleri yanıtlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Türkiye'de Yaşanılan Zorluklar

Kodlar	Öğrenci
Ekonomik	Ö1, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö17, Ö18
Derslerin içeriği	Ö1, Ö2, Ö4, Ö8, Ö10, Ö16
Eğitim sistemi	Ö2, Ö4, Ö9, Ö13, Ö16
Dil yetersizliği	Ö1, Ö3, Ö4, Ö9, Ö10
Dersi anlamama	Ö3, Ö4, Ö8, Ö10, Ö18
Sınıf arkadaşları ile iletişim	Ö3, Ö4, Ö10, Ö13, Ö16
Uyum	Ö1, Ö4, Ö8, Ö10
Kültür farklılıkları	Ö1, Ö8, Ö9, Ö10
Barınma	Ö4, Ö7, Ö11
Yemeklere alışamama	Ö1, Ö9, Ö10
Değerlendirme sisteminin adil olmaması	Ö2, Ö10
Yabancı uyruklu olduğundan iş bulamama	Ö3, Ö18
Öğretim üyelerinin ilgilenmemesi	Ö4

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin çoğunun ekonomik sıkıntıları olduğu açıkça görülmektedir. Ek olarak Ö3 ve Ö18 öğrencileri yabancı uyruklu olduklarından dolayı çalışmak istedikleri halde iş bulamamalarının da kendileri

için problem teşkil ettiğinin üzerinde durmuşlardır. Bunun dışında derslerin içeriği, eğitim sistemi, dil yetersizliği, dersi anlamama, sınıf arkadaşları ile iletişim, uyum, kültür farklılıkları, barınma, yemeklere alışamama ve değerlendirme sisteminin adil olmaması üzerinde durulan diğer sorunlar arasında bulunmaktadır. Yemeklere alışamama sorununu yaşayan 3 öğrencinin de Pakistanlı olması dikkat çekmiştir. Dil yetersizliği konusunda yaşadığı zorluğu Ö3 öğrencisi *“Dil konusunda sorun yaşadım. Konuşma dilini biliyorum ama akademik dilde – sınavlarda - zorlanıyorum. [...] Dersi anlama konusunda zorluk yaşıyorum, bazen ne anlatılıyor bilmiyorum.[...]”* şeklinde açıklamıştır.

Diğer öğrencilerden farklı olarak Ö4 öğrencisi, öğretim üyelerinin ders dışında da kendilerine zaman ayırıp anlamadıkları yerleri baştan anlatmayı kabul etmediklerini ifade etmiş ve kendileri ile ilgilenmediklerini düşündüğünü belirtmiştir. Ö5, Ö6, Ö12 ve Ö15 öğrencilerinin herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarını belirtmeleri dikkat çekici bir bulgudur. Ayrıca öğrencilerin çoğunluğu arkadaşlarının ve çevresindekilerin kendilerine iyi davrandıklarını, sınıf arkadaşları ile herhangi bir problem yaşamadıklarını belirtmiştir.

Öğrencilerin yaşadıkları zorlukların neler olduğu belirlendikten sonra, bu sorunların nasıl aşılabileceğine ilişkin görüş bildirmeleri istenmiştir. Öğrencilerin çözüm önerileri Tablo 5’te görülmektedir.

Tablo 5. Zorlukları Aşmak için Getirilen Çözüm Önerileri

Kodlar	Öğrenci
Burs verilmesi	Ö3, Ö7, Ö8, Ö11, Ö14, Ö18
Öğretim elemanlarının yabancı uyruklu öğrencilere daha ilgili davranması	Ö4, Ö9, Ö10, Ö16
Bireysel çalışmanın artırılması	Ö2, Ö4, Ö10, Ö16
Dil konusunda destek verilmesi	Ö3, Ö4, Ö10
İş imkânı tanınması	Ö3, Ö18
Değerlendirme sisteminin farklı şekilde uygulanması	Ö2, Ö10
Ülkeye ya da kültüre özgü derslere alternatif olarak seçebilecek derslerin bulunması	Ö1
Öğretim elemanlarının inisiyatif kullanarak sınav sürelerini yabancı uyruklu öğrenciler için uzatması	Ö1
Derslerde-iletişim ya da önyargıdan kaynaklanabilecek bazı problemlerin ortadan kaldırmasını sağlaması açısından-yabancı uyruklu öğrenciler için sınıfta bilgilendirme yapılması	Ö3

Öğrencilerin karşılaştıkları en büyük sorunlar arasında ekonomik sıkıntı, derslerin içeriği ve dil yetersizliği olduğundan dolayı en fazla bu konulara yönelik çözüm önerileri getirilmiştir. Öğrencilerin yaşadıkları zorluklar ve bu zorluklara yönelik çözüm önerilerine yönelik düşünceleri aşağıda yer almaktadır.

“Dil sorunu ve para sorunu yaşadım, ilk geldiğimde alışamadım bir de. Başka sorun olmadı.[...] Yemeklerde de sorun yaşıyoruz, daha Türk yemeklerine alışamadım. Baharat yok yemeklerde, gidince getiriyoruz Pakistan’dan. [...] Türkçe yazdığım zaman biraz problem yaşıyorum. Derste her şeyi anlıyorum ama sınavda aynı şeyi yazmak biraz zor oluyor.[...] İnkılap Tarihini iki yıldır geçemedim. Çünkü daha önce görmedim ve hiç bilmediğim için geçmek biraz zor oluyor. [...] Sınav süresi bir bana yetmiyor. Çünkü ben önce okuyorum sonra anlıyorum ve daha

sonra çözmeye çalışıyorum. Öyle yaptığım zaman daha fazla zamanım gidiyor. Bunları aşmak için İnkilap Tarihi dersi yerine başka bir ders konulmalı ya da seçmeli olsun. Dünya tarihi olabilir bu ders. Hocalar sınav süresini biraz fazla vermeli. Örneğin, 30 dakika ise 45 dakika verirse bizim için iyi olur.” (Ö1)

“Genel olarak dersler de farklı olunca çok problem yaşıyorum. [...] Bölümüm biraz zor geliyor. Bölüm aslında çok da zor değil, ama dersi geçmek için çan eğrisi olduğundan sınıf ortalamaları çok yüksek oluyor. Sınıfta da tek yabancı benim. Zorlanıyorum not almada. Yardımcı olursa iyi olur bu konuda. Çözüm olarak çok çalışmam gerekiyor.” (Ö2)

“Öğrenimde gördüğüm sorun buradaki eğitim sistemine biraz alışamadım ve bu da dilimden de kaynaklanıyor olabilir. Çünkü çok çaba gösterdiğim halde yapamıyorum. Bu zorluklara çözüm bulmak için benim önerilerim öğretim elemanlarının derste yabancı uyruklulara biraz tolerans göstermesi ve öğrenciye daha ilgi vermesi olabilir mesela.[...]” (Ö9)

“Ders Türkçe dilinde olduğu için çok zorluk yaşıyorum ve burs almadığım için maddi zorluklar çekiyorum. [...] Öğrenim gördüğüm programla ilgili çok zorluklar yaşıyorum. Çünkü ben Pakistan’da derste eğitimi İngilizce görmüştüm. Burada aynı dersler ama Türkçe olduğu için çok zor geliyor bana. [...] Bu zorlukları yaşamamak için sayın hocalarımız sağ olsun yardımcı oluyorlar. Soruyorlar anlamadığımız bir konuyu tekrar anlatıyorlar. Bu sorunları yaşamamak için öğrenciye hocalar ilgi göstermeli, sınıf ortalamasına girmemeli yabancı öğrencilere farklı bir yolla puan verilmeli eşit olması açısından.” (Ö10)

“Ekonomik olarak bizim için sıkıntı. Çünkü hiçbir yerden burs almıyoruz. Sadece ailemizin gönderdiği parayla burada okumaya çalışıyoruz. Yabancı uyruklu olduğumuz için işe de alan yok. Sadece babam çalışıyor evde, aylık geliri ise 1500 TL. [...] Dersleri anlama konusunda zorluk yaşıyorum. Bunun için ekonomik olarak burs verilebilir. Ekonomik sıkıntılardan dolayı iş tanınabilir.” (Ö18)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Rekabete dayalı çağımız dünyasında eğitilmiş insan gücüne sahip ülkeler avantajlı duruma geçmektedir. Türk dünyasında arzulanan birlikteliğin sağlanmasında eğitimin rolü tartışılmazdır. Türk dünyasındaki öğrencilerin Türkiye’de öğrenim görmesi ile Türk dünyasında çeşitli deneyimler edinmeleri de ortak kültürün ve anlayışın geliştirilmesine katkı sağlayacaktır (Bayraktaroğlu ve Mustafayeva, 2010).

Eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan Türk soylu yabancı uyruklu öğrencilerin Türkiye’yi tercih etme sebepleri, yaşadıkları zorlukları ve çözüm önerilerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmadan elde edilen öncelikli sonuçlar; öğrencilerin çoğunun geçimlerini çalışarak sağladığı, evde ikamet ettiği ve Türkiye’de yükseköğrenim yapma düşüncelerinin - bir öğrenci dışında - ailelerinden, arkadaşlarından kaynaklandığı ya da kendi istekleri ile tercih ettikleridir. Alanyazın incelendiğinde de benzer sonuçlara ulaşan araştırmaların olduğu görülmektedir (Bayraktaroğlu ve Mustafayeva, 2010; Mazzarol ve Soutar, 2002; Paksoy, Paksoy ve Özçalıcı,

2012). Öte yandan çalışmaya katılan öğrencilerin büyük kısmının Türkiye’de bulunma süresi 1-4 yıl ve üstü aralığında değişmektedir. Ayrıca öğrencilerin çoğu evde arkadaşlarıyla kalmakta ve ekonomik problemlerden dolayı çalışmak zorundadır.

Öğrencilerin Türkiye’de bulunmaktan memnun olma durumları incelendiğinde bütün öğrencilerin memnun olduğu ve eğitimlerine Türkiye’de devam etmek istediklerini belirttikleri tespit edilmiştir. Ek olarak öğrencilerin öğrenim gördükleri programdan memnun olma durumları incelendiğinde ise memnun olmayan öğrencinin bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Benzer olarak Bayraktaroğlu ve Mustafayeva’nın (2010) Sakarya Üniversitesi’ndeki yabancı uyruklu öğrencilerle gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarının sonucunda da öğrencilerin eğitimle ilgili memnuniyet düzeylerine bakıldığında memnuniyet oranının yüksek olduğu belirlenmiş ve öğrencilerin Türkiye’de okudukları için mutlu oldukları ortaya çıkmıştır. Özkan ve Acar Güvendir (2015) uluslararası öğrenciler ile yaptıkları çalışmada da öğrencilerin büyük çoğunluğu buldukları üniversitedeki yaşamlarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların mezun olduktan sonraki geleceğe yönelik planları incelendiğinde, katılımcıların büyük kısmının ülkesinin kendisine ihtiyacı olduğunu düşündüğünden dolayı ülkesine geri dönmek istediği belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgular alanyazında yabancı öğrencilerle yürütülen bazı çalışmalarının sonuçları ile örtüşmemektedir. Şenol, Dinç ve Kala’nın (2014) çalışmalarında öğrencilerin büyük çoğunluğunun lisansüstü eğitimleri bitinceye kadar eğitimlerini sürdürmek istediklerini ve okullarını bitirdikten sonra çalışmak için farklı ülkelere gitmeyi planladıkları ortaya çıkmıştır. Yıldırım, Özkan ve Büyükyılmaz (2016) bir üniversitenin farklı fakültelerinde bulunan yabancı uyruklu lisans öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğrencilerin çoğunun mezuniyetten sonra Türkiye’de eğitimlerine devam etmek istedikleri ve Türkiye’de yaşamak istedikleri belirlenmiştir. Bu durumun öğrencilerin seçtikleri bölüm tercihleri ile ilgili olabileceği, öğretmenlik mesleğinin seçmelerinin ülkelerine dönerek faydalı olma isteğinde etkili olabileceği düşünülebilir.

Özellikle yükseköğretimde, yurt dışında eğitim talebi geleneksel olarak mezun olduktan sonra ekonomik ve sosyal statüyü yükseltme amaçlıdır (Krishnan ve Vrcelj, 2009; Mazzarol ve Soutar, 2002). Öğrencilerin yükseköğrenim için Türkiye’yi tercih etme sebeplerinin başında daha nitelikli eğitim alma, öğrenim görmek istediği ülkeyi sevme ve merak etme ve kültür farkının olmamasının geldiği tespit edilmiştir. Genç bireylerde meslek seçimi hem kendi hem de ailelerinin geleceğini etkileyebilecek önemli bir konudur. Bireyler gençlik dönemlerinde eğitimlerini tamamlamakta ve iş bulma, kariyer planlama gibi düşünceler bu dönemde gelişmektedir. Dolayısıyla, istihdam daha çok gençlerin karşı karşıya kaldıkları bir problem olarak bilinmektedir (Şenol, Dinç ve Kala, 2014). Bu çalışmada da üzerinde sıklıkla durulan bir diğer etkenin de meslek edinme olasılığını arttırmak olması dikkat çekmiştir.

Elde edilen bu sonuçlar alanyazında yer alan diğer çalışmaların sonuçları ile de benzerlik göstermektedir (Enterieva ve Sezgin, 2016; Krishnan ve Vrcelj, 2009; Mazzarol ve Soutar, 2002; Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel, 2015; Varghese, 2008; West ve diğerleri, 2000; Yıldırım, Özkan ve Büyükyılmaz, 2016). Mazzarol ve Soutar

(2002) çalışmalarında; yurtdışı kurslarının yerel kurslardan daha iyi olmasının, iş fırsatlarının, güvenli çevrenin, düşük eğitim ücretlerinin, düşük ırk ayrımının, yurt dışındaki öğrencilerin yerleşmiş nüfuslarının, ilgili kuruma giriş koşullarının sağlanmasının, arkadaş ile akraba tavsiyelerinin ve coğrafi yakınlığın ülke seçiminde etkili faktörler olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel'in (2015) çalışmalarında ise bu etkenler eğitim kalitesi, dini yakınlık, kültürel yakınlık, aile tavsiyesi, bilimsel başarılar, konum, Türk tanıdıklar, arkadaş tavsiyesi, coğrafi yakınlık, burs imkânı, hayat pahalılığının olmaması, ülkesinde iş bulma kolaylığı olarak belirtilmiştir.

Yabancı bir ülkede okumak hiç kuşkusuz birçok sorunu beraberinde getirmektedir (Dorozhkin ve Mazitova, 2008; Kesten, Kiroğlu ve Elma, 2010). Bu çalışmada öğrencilerin çoğu yaşadıkları temel sorunun ekonomik sıkıntılar olduğunun üzerinde durmuştur. Ayrıca derslerin içeriği, eğitim sistemi, dil yetersizliği, dersi anlamama, sınıf arkadaşları ile iletişim, uyum, kültür farklılıkları, barınma, yemeklere alışamama ve değerlendirme sisteminin adil olmaması üzerinde durulan diğer sorunlar arasında bulunmaktadır. Bu sonuçlar alanyazındaki birçok çalışmanın sonuçları ile de paralellik göstermektedir. Alanyazında yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştıkları başlıca sorunların kültürel adaptasyon (Alyılmaz, Biçer ve Çoban, 2015; Dorozhkin ve Mazitova, 2008; Ersoy, 2013; Gültekin, 2015; Kiroğlu, Kesten ve Elma, 2010; Özçetin, 2013), yemek (Bayraktaroğlu, 2010; Güleç ve İnce, 2013; Özkan ve Acar Güvendir, 2015), eğitim sorunları (Dorozhkin ve Mazitova, 2008; Gültekin, 2015; Kiroğlu, Kesten ve Elma, 2010; Özçetin, 2013; Özkan ve Acar Güvendir, 2015), uyum sorunları (Kılıçlar, Sarı ve Seçilmiş, 2012; Kumcağız, Dadashzadeh ve Alakuş, 2016; Özçetin, 2013; Yang, 2006), dil problemi ve iletişim (Alyılmaz, Biçer ve Çoban, 2015; Angelova ve Riazantseva, 1998; Bozkaya ve Erdem Aydın, 2010; Gürbüz ve Güleç, 2016; Karatay ve Kartallıoğlu, 2012; Özkan ve Acar Güvendir, 2015; Özyürek, 2009; Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel, 2015), barınma ve ekonomik sorunlar (Alyılmaz, Biçer ve Çoban, 2015; Bayraktaroğlu ve Mustafayeva, 2010; Kiroğlu, Kesten ve Elma, 2010; Özçetin, 2013; Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel, 2015), Türk vatandaşı olmamaktan dolayı bir işte çalışamama (Özkan ve Acar Güvendir, 2015) olduğu belirtilmektedir.

Öğrencilerin okul ortamında karşı karşıya geldikleri sorunların başında, Türkçeye yeterli düzeyde hâkim olamamaları gelmektedir. Öğrenciler her ne kadar günlük hayatlarında Türkçeyi iyi derecede konuşabilseler de, yazılı dilde büyük sıkıntılarla karşılaşmaktadırlar. Özellikle akademik dile yeterince hâkim olamamakta ve bildiklerini de yeterince aktaramamaktadırlar (Allaberdiyev, 2007). Bu çalışmadaki sorunlar incelendiğinde de dil yetersizliği, dersi anlama, derslerin içeriği ve eğitim sistemi konularında yaşanan zorlukların birbiri ile ilişkili olduğu söylenebilir. Nitekim öğrencilerin bazıları konuşma dilinden çok yazmada ve okuduğunu anlamada sıkıntı yaşadıklarını, dolayısıyla da dersi anlamada ve sınavlarda problem yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Çağlar (1999) da çalışmasında öğrencilerin aldıkları Türkçe dil kurslarının yetersizliğinin yanı sıra, ilgili kurslarda akademik Türkçe öğretimine yer verilmediğini tespit etmiştir. Benzer olarak Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel (2015) çalışmalarında da akademik olarak öne çıkan başlıca sorunun öğrencilerin özellikle sözel dersleri anlamakta ve yazılı sınavlarda zorlanmalarının olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, yabancı uyruklu öğrencilere Türk dilini etkili öğrenme ve doğru kullanma konusunda verilen desteklerin nicelik ve nitelikleri artırılmalıdır.

Güleç ve İnce (2013) çalışmalarında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar arasında eğlence ve giyiminde bulunduğunu belirtirken; Dorozhkin ve Mazitova (2008); Gültekin (2015); Kiroğlu, Kesten ve Elma (2010); Özçetin (2013) ile Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel (2015) ise çalışmalarında öğrencilerin aile ve vatan özlemi çekmelerinin de yaşanan zorluklar arasında olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada ise yukarıdaki araştırmaların tersine hiçbir öğrenci eğlence, giyim, aile ve vatan özlemini karşılaşılan zorluklar arasında belirtmemiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında çalışmaya katılan öğrencilerin Türk soylu olmasından dolayı aile ve kültürel hayatın birbirine çok yakın olmasının etkili olduğu söylenebilir. Bu araştırmanın sonuçları göstermektedir ki, Türkiye’de öğrenim gören Türk soylu yabancı uyruklu öğrencilerin tamamına yakını gelenek görenek ve giyim konularında herhangi bir sorun yaşamamaktadır. Benzer sonuçlar Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel (2015) ile Kiroğlu, Kesten ve Elma (2010) araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu durum Kiroğlu, Kesten ve Elma (2010) tarafından kültürel ve coğrafi yakınlığın ve küreselleşmenin bir sonucu olarak kültürel farklılıkların ortadan kalkıyor olmasıyla açıklanmıştır. Bu sorunların yanı sıra öğrencilerin çoğunluğu arkadaşlarının ve çevresindekilerin kendilerine iyi davrandıklarını, sınıf arkadaşları ile herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Alanyazındaki farklı araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür (Savaşan, Yardımcıoğlu ve Beşel, 2015).

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç da Türkiye’de bir yıl ya da daha az kalan öğrencilerinin sorunlarının daha fazla kalan öğrencilerden daha çok olduğudur. Söz konusu durum öğrencilerin ailelerinden ve ülkelerinden ilk defa ayrılarak yeni çevrelere uyum sağlamakta zorlanmalarından kaynaklanabilir. Nitekim bu sonuç alanyazındaki çeşitli araştırmaları da destekler niteliktedir (Allaberdiyev, 2007; Alyılmaz, Biçer ve Çoban, 2015; Kumcağız, Dadashzadeh ve Alakuş, 2016).

Yaşanılan zorluklar belirlendikten sonra öğrencilerden bu zorluklara yönelik çözüm önerileri getirmeleri istenmiştir. En sık vurgulanan öneri burs olanaklarının artırılması yönünde olmuştur. Öğrencilerin çoğunun ekonomik sıkıntı yaşadığı göz önünde bulundurulduğunda bu beklenen bir sonuçtur. Öğrencilerin; yabancı uyruklu öğrencilere öğretim elemanlarının daha ilgili davranması dil konusunda destek verilmesi, değerlendirme sisteminin farklı şekilde uygulanması, iş imkânı tanınması, zorunlu olan bazı tarih derslerinin alternatifinin bulunarak kendilerine seçme şansının tanınması, kendileri için verilen sınav sürelerinin uzatılması ve arkadaşları ile iletişim ya da önyargıdan kaynaklanabilecek bazı problemlerin önlenmesi amacıyla sınıf içinde bilgilendirme yapılması konularında talepleri bulunmaktadır. Öğrencilerin Türkçe konusunda destek verilmesine, bazı kolaylıklar tanınmasına ve burs verilmesine yönelik önerileri Gültekin’in (2015) çalışmasının sonuçları ile örtüşmektedir. Eğitim sisteminin yabancı gelmesine ve dersten sorumlu öğretim üyelerinde daha fazla ilgi bekledikleri konusunda ulaşılan sonuçlar ise Çağlar’ın (1999) çalışma sonuçları ile benzerdir. Bu bağlamda, yabancı uyruklu öğrencilerin genel olarak değerlendirme sisteminin daha farklı şekilde yürütülmesine, problemlerinin çeşitli toplantı ya da görüşmelerle çözüm aranmasına ve dil konusunda desteklerin artırılmasına yönelik çalışmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Ayrıca ülkeler bazında yapılacak olan Türk soylu yabancı uyruklu öğrencilerin ülkemiz ve eğitimden beklentileri ve yaşadıkları zorluklar tespit edilip beklentilerin karşılanma düzeyi ile zorlukları aşma yolları araştırılmalıdır. Araştırmanın sonuçları göz

önünde bulundurulurken ülkemizin yabancı uyruklu öğrenciler tarafından tercih edilen bir ülke olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, söz konusu durumdan yararlanılabilmesi için öğrencilerin karşılaştıkları zorluklar ve çözüm önerileri dikkate alınarak eğitimin niteliği artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Allaberdiyev, P. (2007). *Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye yükseköğrenim görmeye gelen öğrencilerin uyum düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alyılmaz, S., Biçer, N. ve Çoban, İ. (2015). Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören Kırgız öğrencilerin Türkçe ve Türkiye'ye yönelik görüşleri, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(1), 328-338.
- Angelova, M. and Riazantseva, A. (1998). 'If you don't tell me, how can I know': A case study of four international students learning to write the U.S. way. Eric Document Reproduction Service No. ED 423 - 696.
- Bayraktaroğlu, S. ve Mustafayeva, L. (2010). Türk yükseköğretim sistemi ve Türk dünyası ilişkileri: Sakarya Üniversitesi'nde eğitim gören yabancı uyruklu öğrenciler örneği, *Journal of Azerbaijani Studies*, 12(1-2), 284-292.
- Bozkaya, M. ve Erdem Aydın, İ. (2010). Kültürlerarası iletişim kaygısı: Anadolu Üniversitesi Erasmus öğrencileri değişim programı örneği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(39), 29-42.
- Creswell, J. W. (1994). *Research design: Quantitative and qualitative approaches*. Thousand Oakes: Sage Publication.
- Çağlar, A. (1999). Türk üniversitelerinde öğrenim gören Türk Cumhuriyetleri ve akraba toplulukları öğrencilerinin sorunları. *TODAİE Amme İdaresi Dergisi*, 32(4), 133-169.
- Çöllü, E. F. ve Öztürk, Y. E. (2009). Türk Cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklarından Türkiye'ye yükseköğrenim görmek amacıyla gelen öğrencilerin uyum ve iletişim sorunları (Konya Selçuk Üniversitesi örneği). *Journal of Azerbaijani Studies*, 12(1-2), 223-239.
- Dorozhkin, I., and Mazitova, L. T. (2008). Problems of the social adaptation of foreign college students, *Russian Education & Society*, 50(2), 23-30.
- Enterieva, M. ve Sezgin, F. (2016). Türki Cumhuriyetlerden Türkiye'ye gelen yükseköğretim öğrencilerinin akademik ve sosyal beklentilerinin karşılanma düzeyi, *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 6(1), 102-115.
- Ergin, G. ve Türk, F. (2010). Türkiye'de öğrenim gören Orta Asyalı öğrenciler, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*. 2(1), 35-41.
- Ersoy, A. (2013). Türk öğretmen adaylarının kültürlerarası deneyimlerinde karşılaştıkları sorunlar: Erasmus değişim programı örneği. *Eğitim ve Bilim*, 38(168), 154-167.
- Frankel, J. R., and Wallen, N. E. (2000). *How to design and evaluate research in education*. Boston: McGraw Hill.
- Gültekin, M. (2015). Yabancı uyruklu öğretmen adaylarının Türkiye'deki eğitimlerine yönelik görüşleri: Anadolu Üniversitesi örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 15(4), 7-20.

- Güleç, İ. ve İnce, B. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların günlük yaşama ilişkin kültürel algıları üzerine bir araştırma, *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 95-106.
- Gürbüz, R. ve Güleç, İ. (2016). Türkiye’de eğitim gören yabancı öğrencilerin Türkçeye ilişkin görüşleri: Sakarya Üniversitesi örneği, *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 141-153.
- Johnson, B. and Christensen, L. (2004). Educational research: Quantitative, qualitative and mixed approaches (Second Edition). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Kalkınma Bakanlığı, (2014). Yükseköğretimin uluslararasılaşması çerçevesinde Türk üniversitelerinin uluslararası öğrenciler için çekim merkezi haline getirilmesi projesi. *Araştırma Projesi Raporu. Kalkınma Araştırmaları Merkezi*.
- Karatay, H. ve Kartallıoğlu, N. (2012). Kırgız öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenmeye ilişkin tutumları, *Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 2(4).
- Kavak, Y. ve Baskan, G. A. (2001). Türkiye’nin Türk Cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklarına yönelik eğitim politika ve uygulamaları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 92-103.
- Kesten, A., Kiroğlu, K. ve Elma, C. (2010). Language and education problems of international students in Turkey (Türkiye’deki yabancı uyruklu öğrencilerin dil ve eğitim sorunları), *Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 24.
- Kılıçlar, A., Sarı, Y. ve Seçilmiş, C. (2012). Türk dünyasından gelen öğrencilerin yaşadıkları sorunların akademik başarılarına etkisi: Turizm öğrencileri örneği, *Bilig*, 61, 157.
- Kiroğlu, K., Kesten, A. ve Elma, C. (2010). Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39.
- Krishnan, S. and Vrcelj, Z. (2009). "International students expectations and motivations". In 20th Annual Conference for the Australasian Association for Engineering, December 06-09. Adelaide, Sydney, Australia.
- Kumcağız, H., Dadashzadeh, R. ve Alakuş, K. (2016). Ondokuz Mayıs Üniversitesi’ndeki yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yaşadıkları sorunlar, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 37-50.
- Levent, F. ve Karaevli, Ö. (2013). Uluslararası öğrencilerin eğitimine yönelik politikalar ve Türkiye için öneriler. *Eğitim Bilimleri Dergisi / Journal of Educational Sciences*. 38, 97-117.
- Mazzarol, T. and Soutar, G. N. (2002). "Push-pull" factors influencing international student destination choice". *International Journal of Educational Management*, 16(2), 82-90.
- Özçetin, S. (2013). *Yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumlarını etkileyen etmenler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, Ç. ve Can, T. (2017). Türkiye’nin büyük öğrenci projesi 1992-2012. 07 Şubat 2017 tarihinde <http://www.altayli.net/turkiyeninbuyukogrenciprojesi19922012.html> adresinden edinilmiştir.
- Özkan, G. ve Acar Güvendir, M.. (2015). Uluslararası öğrencilerin yaşam durumları: Kırklareli ve Trakya üniversiteleri örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 174-190.

- Özyürek, R. (2009). Türk devlet ve topluluklarından Türkiye üniversitelerine gelen Türk soylu yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenimlerinde karşılaştıkları sorunlar, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkishor Turkic*, 4(3), 1819-1862.
- Paksoy, H. M., Paksoy, S. ve Özçalıcı, M. (2012). Türkiye’de yüksek öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal sorunları: GAP bölgesi üniversiteleri örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 85-94.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*, 3rd Edition. Thous and Oaks, CA: Sage Publications.
- Savaşan, F., Yardımcıoğlu, F. ve Beşel, F. (2015). “Yabancı uyruklu lisans ve lisansüstü öğrencilerin sosyo-ekonomik problemleri: Sakarya Üniversitesi Örneği”, *Uluslararası Öğrenci Sempozyumu*, 6-8 Kasım, İstanbul, Türkiye.
- Dolunay, Ş., Kala H. ve Dinç, A. (2014). “Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Öğrencilerin Demografik Özellikleri ve Gelecek Beklentileri Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme”, 12. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, 30 Ağustos-6 Eylül, Kazan Federal Üniversitesi, Kazan/Tataristan).
- Varghese, N. V. (2008). *Globalization of higher education and cross-border student mobility*. Paris: International Institute for Educational Planning.
- West, A., Dimitropoulos, A., Hind, A. and Wilkes, J. (2000). “Reasons for studying abroad: a survey of EU students studying in the UK”. In Paper presented at the European Conference on Educational Research, September 20-23, Edinburgh.
- Yang, H. (2006). Understanding experiences of being a chines overseas student in the united kingdom: learning culture and identity. In “*Ways of Knowledge and Doing*” *Student Conference*, University of Birmingham.
- Yıldıran, C., Özkan, D. ve Büyükyılmaz, O. (2016).Yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin durum analizi: Karabük Üniversitesi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 20-34.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.